

BERÄTTELSE FÖR 1953

År 1953 har från flera synpunkter varit mycket gagnarikt för det Etnografiska Museet. Dels har en större mängd samlingar av god kvalitet kunnat införlivas med museet, dels har tre betydande utställningar avlöst varandra. Den första av dessa behandlade ett eventuellt nybygge för Etnografiska Museet och den har haft till följd, att man äntligen fått upp ögonen för att de lokaler, som f. n. står till buds, är alltför trånga. Detta har ju också påpekats i årsredogörelserna år efter år. Förr eller senare måste vi ha en ny byggnad, den saken torde knappast kunna bortdiskuteras. Därmed skulle de båda museerna som bleve kvar i det Ostindiska Kompaniets gamla hus få ökat utrymme, vilket de så väl behöver. Detta skulle också ha den fördelen med sig att de båda kvarblivande museerna finge en mera enhetlig och uteslutande västsvensk karaktär. Men när ett nytt etnografiskt museum kan komma till stånd vet ingen. Pessimistiska personer anser att det kommer att ta en lång tid. Det är möjligt att de har rätt. Men då är det ju så mycket angelägnare att ha börjat med förberedandet.

Gåvor

Genom gåvor har samlingarna ökats med ej mindre än 632 föremål. Främst bland de välvilliga givarna står organisationen *Lembaga Kebudayaan Indonesia* vid Museum, Djakarta, Indonesien, och direktören Lars W. Bergstrand i Bulolo, Nya Guinea.

Referensbiblioteket har genom direkta gåvor ökats med 92 nummer.

Samtliga enskilda givare omnämnes nedan. Här önskar Etnografiska Museet få framföra sitt värdsamma tack för deras stora och älskvärda intresse och för det stöd, som deras gåvor givit vårt arbete.

Nyförvärv

Årets förvärv av föremål har varit ovanligt rikligt, då ej mindre än 1 206 nummer inkatalogiserats. Denna gång är det samlingar från Afrika som leder. De omfattar ej mindre än 541 nummer.

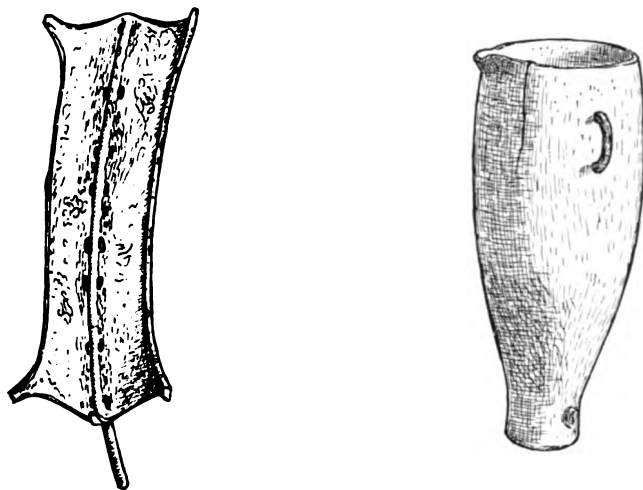

Fig. 1. *T.v.*: Sköld av tjock hud. H. 100 cm. 1953.30.195. *T.h.*: Mjölkstäva av trä. H. 29 cm. 1953.30.170. Båda föremålen från karamojastammen, Brittiska Östafrika. — *Shield of hide and a wooden milk pail from the Karamoja tribe. British East Africa.*

Afrika

Ökningen från denna världsdel består till största delen av två betydande samlingar. Den ena härrör från Kenya-kolonien och är gjord av konservator Bengt Ekström, Uppsala (1953.30.1—216). Den kommer från samma område, som konservator Ekström förut besökt, och varifrån vi redan har en del samlingar hemförda av läroverksadjunkt Tord Andersson. På så sätt har vi fått värdefulla samlingar från ett begränsat område med ett flertal stammar. Därmed har en önskan uppfyllts, nämligen att skaffa föremål från Östafrika, som förut i stor utsträckning inte varit representerat i vår afrikanska avdelning. Föremålen har av konservator Ekström samlats direkt i byarna och dessutom hos stammar, av vilka flera fortfarande har det mesta av sin gamla kultur kvar. De flesta föremålen kommer sålunda från *karamoja*- och *suk*-stammarna, men även en del föremål från *kamba* och från staden Zansibar ingår i samlingen.

Föremålen belyser väl det dagliga livets verksamhet. En del av dem, i synnerhet dräkterna, är sällsynta på museerna och svåra att skaffa.

Den andra av de två Afrika-samlingarna är från *humbe* i Portugisiska Angola. Föremålen (1953.23.1—313) har insamlats av konsul Clarence Lyon, som förut bidragit med ett flertal samlingar från Angola. Humbe

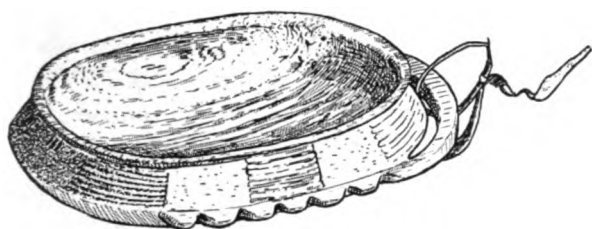
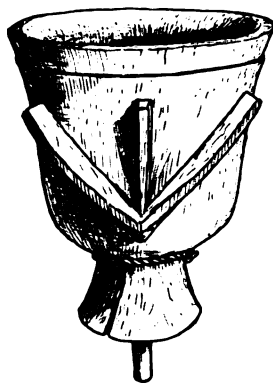

Fig. 2. Föremål från humbestammen, södra Angola.
Överst: Gammalt mjölkkärl av trä. L. 38 cm.
1953.23.122. T. h.: Mjölkratt av trä. H. 21 cm.
1953.23.150. — *Wooden milk vessel and milk funnel*
from the Humbe tribe. South Angola.

är en boskapsskötande stam, och föremålen uppvisar ej samma rikedom i former, som ofta är fallet hos åkerbrukande stammar.

Från Marocko har inköpts åtta musikinstrument av det enkla slag, som användes av *kabyl*-stammarna. Vi saknar ännu många av de instrumenttyper, som användes i Nordafrika, och då vanligen de primitivare är de svåraste att skaffa, är detta ett värdefullt tillskott.

I samband med utställningen »Negerkonst» inköptes en liten förnämlig *baoulé*-skulptur (1953.11.1, fig. 10). Detta är den enda museet äger, och det skulle vara av intresse att ytterligare kunna skaffa några exempel på denna mycket konstbegåvade stams förnäma alster.

Diakonen Erik Johansson från Svenska Kyrkans missionsstation i Mnene i Sydrhodesia har skänkt en vanna från *karangga*-stammen (1953.3.1). Auktionskommissarien Sidney Boldt-Christmas har bidragit med ett kvinnoskört, troligen från Eritrea, av de vidhängande porslinssnäckorna att döma. En för Uganda typisk trumma har museet fått från herr Lars Svensson, SKF, Göteborg (1953.29.1.)

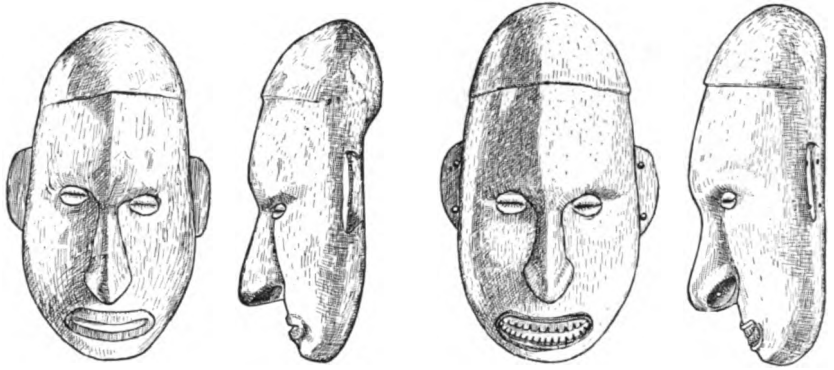

Fig. 3. Två huvuden av trä. Har troligen varit uppställda i manshusen. Kauri-
snäckkor som ögon. Från området vid Sepik-flodens mellersta och övre lopp, Nya
Guinea. H. 27,5 och 29,5 cm. 1953.12.4 och 6. — *Two wooden heads, probably put
up in the men's house. Middle and Upper Sepik, New Guinea.*

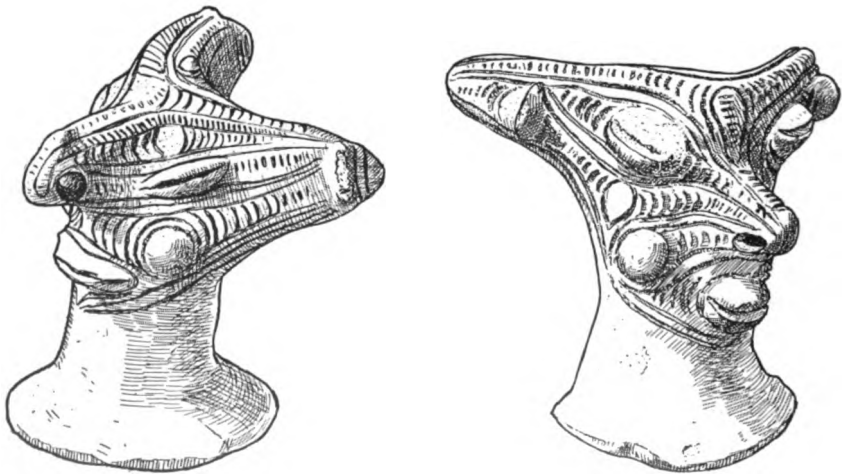

Fig. 4. Två skulpterade grytstöd av lergods. Mellersta Sepik-området, Nya Guinea.
H. 22 och 21 cm. 1953.12.15 a-b. — *Clay supports for pot. Middle Sepik, New
Guinea.*

Söderhavet

Samlingarna från Söderhavet har under 1953 fått ett mycket välkommet tillskott. De 330 föremål, som katalogiserats, har på ett utmärkt sätt kompletterat våra luckor. Det är i synnerhet Nya Guinea, som nu blivit en aning bättre representerat än tidigare varit fallet. Och, än bättre, med undantag av ett par mindre saker, är nästan allt gåvor.

Den största av dessa kommer från den australiensiska delen av Nya Guinea, närmare bestämt Sepik- och Mount Hagen-områdena. Det är en gammal göteborgare och chalmersingeniör, direktör Lars W. Bergstrand i Bulolo, Nya Guinea, som lyckats skaffa den åt oss. Den består av ej mindre än 235 föremål av mycket varierande slag och utmärkt kvalitet (1953.12.1—235). Intressanta är bl. a. ett slags i trä utskurna huvuden, som dekorerar manshusen i dessa trakter (fig. 3). Troligen är de ersättningar för de huvudtroféer, som förr kunde tas av fiender i krig. Samlingen innehåller också en del andra smärre skulpturer. Ett par egendomliga stöd för grytor gjorda av massiv lera är rikt dekorerade (1953.12.15, fig. 4). Ett flertal paddlar finns med och praktfullast är de som har en längd på 3 m och däröver och vilkas översta del är grant fjäderprydd.

Även Holländska Nya Guinea har kommit med. Det är Lembaga Kebudajaan Indonesia (»Kon. Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen») i Djakarta — varom mera nedan (se Asien) — som skänkt oss 78 föremål från detta område (1953.16.106—177). Då vi förut knappast ägt något från denna del av Nya Guinea är denna gåva synnerligen glädjande.

Prokurist Nils Stenborg, Göteborg, har återigen visat sitt stora intresse för vårt museum, denna gång genom att skänka en flätad matta från Fiji (1953.7.1). Mr. Ken Webster, London, har givit oss tre föremål, en vacker klubba (*tewhatewha*) av valben, en paddel och ett skört av *Phormium tenax* från maori, Nya Zeeland (1953.17.1—3). Dessa saker har varit mycket välkomna, liksom ett snäckskalsmynt från södra Nya Irland (1953.8.1), skänkt av fru Kerstin Winnell, Göteborg.

Fig. 5. Styltstöd.
Marquesas-öarna.
H. 32 cm. 1953.10.1
— Stilt support.
Marquesas Islands.

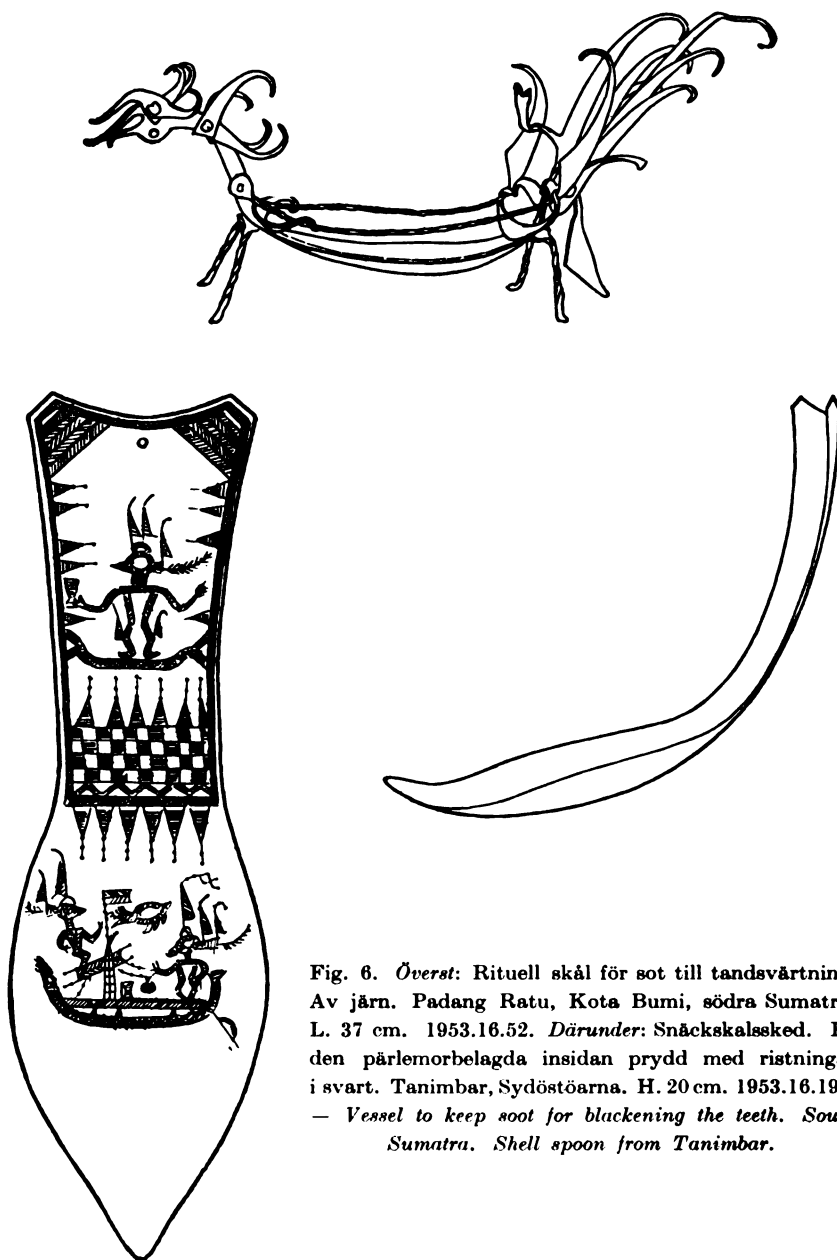

Fig. 6. Överst: Rituell skål för sot till tandsvärtning. Av järn. Padang Ratu, Kota Bumi, södra Sumatra. L. 37 cm. 1953.16.52. Därunder: Snäckskalssked. På den pärlmorbelagda insidan prydd med ristningar i svart. Tanimbar, Sydöstöarna. H. 20 cm. 1953.16.194. — Vessel to keep soot for blackening the teeth. South Sumatra. Shell spoon from Tanimbar.

Asien

Av de 287 föremål, som de asiatiska samlingarna ökats med under 1953, faller icke mindre än 186 på Indonesien. Dessa härrör till största delen från den stora och förnäma samling, som Lembaga Kebudajaan Indonesia — Indonesiens Vetenskapsakademi i Djakarta — varit älskvärd nog att förära vårt museum. Samlingen, som bär numret 1953.16 innehåller förutom ovan nämnda etnografica från Nya Guinea en mängd olikartade föremål från praktiskt taget hela Indonesien och är direkt avsedd att fylla ut det väsentligaste av luckorna i våra samlingar från denna övärld. Vi har visserligen förut haft stora och goda samlingar från Indonesien, men de har mestadels varit koncentrerade till ett fåtal öar som Celebes, Alor och Billiton för att nu nämna de viktigaste. Genom denna förnäma gåva har Indonesien blivit allsidigare representerat, så att vi i framtiden kan visa fram en bättre helhetsbild av övärldens kulturer. Vi är synnerligen tacksamma, att Lembaga Kebudajaan Indonesia på ett så frikostigt sätt velat stödja vårt museum och dess planer på en mera fullödig Indonesien-utställning.

Vi har emellertid också andra vänner i denna del av världen. Fru Torborg Sundevall i Bandung har återigen visat sitt intresse genom ett flertal gåvor från Indonesien (1953.6.1—4; 20.1—25; 21.1—2 och 31.1). Vidare har konsul Axel Wieslander i Djakarta, även han en gammal vän till vårt museum, givit oss alla de redskap, som användes i ett östjavanesiskt kök (1953.22.1—20), och herr W. Söderholm i Bandung har skänkt en bronskittel (1953.19.1).

Från Holland har inköpts fem indonesiska textilier (1953.15.1—5) av ganska sällsynt slag. Av särskilt intresse är en från Sangi-öarna, i vilken bottenväven är gjord av fiber från *Musa textilis*. Inslaget av bomull är i broscheringsteknik. I mönstringen ser man sambandet med flätningstekniken.

Även Indien-samlingarna har berikats. Bland de föremål, som ovan nämnts under Afrika, hemförda av konservator Ekström, ingår också några vackert snidade plankor ur dörrposter från ett indiskt hus i Zansibar. Som bekant finns det en talrik indisk befolkning i Brittiska Östafrika (1953.30.206—213).

Genom förmedling av Dr. A. Aiyappan, chef för Madras Government

Fig. 7. Kalkdosa av liten kalebass. Mönster i lågrelief med kalkfyllningar. Roti. B. 6,5 cm. 1953.16. 204 a-b. — *Lime box of small gourd from Roti.*

Fig. 8. Del av ett axelkläde i ikatteknik. Mönstringen i ljus- och rödbrunt med ytterligare markering i svart, påmålad efter vävningen. Kisar, Sydvestöarna. 1953.
15.1. — *Design on a shoulder cloth from Kisar.*

Museum, har vårt museum lyckats förvärva några blåsrör (fig. 9) och en *toda*-mantel (1953.14.1—5). Blåsrören, som kommer från Malabar-kusten, användes egendomligt nog till fiske. Pilen är anordnad som på en harpun. Manteln från todastammen är mycket värdefull, då den härstammar från ett folk med en unik kultur. Tyvärr är todafolket i utdöende. Endast c:a 400 finns kvar.

Fru Elsie Almgren, Göteborg, har varit vänlig att under sin resa i Indien skaffa oss en del indiska föremål (1953.28.1—15), vilka hon skänkt museet. De flesta av dem är tryckta tyger — *palampores* eller dörrförhängen — och ett antal gamla stämplor för färgtryck av tyger. De kommer alla från Masulipatam, en stad som jag själv var på väg till men aldrig lyckades nå. Masulipatam var en av huvudorterna för kattuntillverkningen i gamla tider och därifrån utskeppades massor av tryckta tyger till Europa.

Under sitt uppehåll i Rajputana som chef för den svenska arkeologiska expedition, som arbetade där, lyckades professor Holger Arbman, Lund, skaffa oss ett par behållare av råläder (1953.32.1—2). Denna gåva upp-

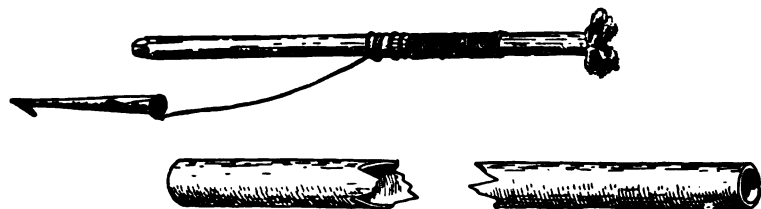

Fig. 9. Blåsrör och pil för fiskskytte. Den hullingförsedda järnspetsen är fäst vid pilskäftet, vilket också tjänstgör som flöte. Pilspetsen 5 cm lång. Malayalistammen, Malabarkusten. 1953.14.1 a-c. — *Blow pipe and arrow for fish shooting. Malayali tribe, Malabar coast.*

skattas mycket, ty liknande föremål förekommer också i Sudan och lär ha anträffats arkeologiskt i Främre Orienten.

Endast ett föremål från Östasien har inkommit. Det är en japansk kniv med skaft och slida av ben, rikt mönstrad. Den har skänkts av handlanden Knut J:son Mark, Göteborg.

Amerika

Bland de amerikanska nyförvärven märks följande gåvor. En imitation av en bok från Brittiska Guyana (1953.1.1), skänkt av förste amanuensen Otto Thulin, en skedformig schaltnål, *topu*, av metall från Bolivia, skänkt av Sr. Lisandro A. Condarco (1953.24.1) samt fem föremål från *shipibo*-stammen vid mellersta Ucayali-floden, Peru, skänkta av fru Margit Karsten, Helsingfors (1953.25.1—5). De har insamlats under en av makens, professor Rafael Karsten, senaste resor i Peru, i vilken hon deltog. Intressant bland föremålen är en kraniepress, s. k. *tabla*, med vilken man omformar spädbarns huvud. Gåvan kompletterades med en samling fotografier tagna hos samma indianer.

Museet har förut knappast haft några exempel på textilier från Guatemala, där vävnadskonsten ända till helt nyligen stått mycket högt. Vi har emellertid nu lyckats köpa en smärre samling på tolv exemplar (1953.4.1—12). En del av dessa har fortfarande gamla växtfärger, men tyvärr visar flera att man även här alltmer börjat fördärva sin textil med anilin. Tekniken är dock fortfarande helt autentisk.

Generalkonsul C. A. Janson i Panamá, som alltid visat största tillmötesgående i sin strävan att upprätthålla museets kontakter med cunaindianerna i San Blas har slutligen under detta år även skänkt några cunadokument

av värde för professor Nils M. Holmers och förste amanuens S. Henry Wasséns fortgående bearbetning av cunamaterial.

Bibliotek, arkiv och kataloger

Referensbibliotekets accession under 1953 utgöres av 449 nr till slutsiffran 11 107, varav genom köp 132, gåvor 92, byten 222 och övrigt 3 nummer.

Följande givare, utom den egna personalen, har haft vänligheten överlämna bokgåvor till biblioteket: *Bollingen Foundation*, New York; Dr *S. Bullock*, Chile; *Carnegie Institution of Washington*; *Consulado de Colombia*, Göteborg; *Corporación Venezolana de Fomento*, Caracas; Professor *Nils M. Holmer*, Lund; Generalkonsul *C. A. Janson*, Panamá; Fru *Teres Kaudern*, Göteborg; *Missouri Botanical Garden*, St. Louis; Dr *Olof Pettersson*, Lund; Dr *G. Reichel-Dolmatoff*, Bogotá och *Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research*, New York.

Bildarkivet

Under 1953 har en ökning skett med 87 bildark till slutnummer 13 587. Materialet har huvudsakligen erhållits genom avfotografering. Bland gåvorna har antecknats bl. a. fotos 13513—522 med motiv från Indien, gåva av hr Tore Håkansson, fotos nr 13534—540, en del olika idéförslag till nytt etnografiskt museum, gåva av Chalmers Tekniska Högskolas avdelning för arkitektur, originalfotokopior 13566—576 med motiv från professor och fru Rafael Karstens expedition till shipiboindianer i östra Peru i dec. 1951—jan. 1952 och gåva av makarna Karsten. Vidare har teknolog Leif Lundberg, Göteborg, skänkt fem fotos av en ikat från Sumba till museet (katnr 13765—766), och ingenjör och fru Nils Sundevall, Bandung, Java, ett antal fotos med motiv från Bali och Java.

Negativen har under 1953 ökats med 76 nummer till slutsiffran 8097.

Kartarkivet

Detta arkiv har under året tillförts endast 4 kartor, varigenom slutnumret utgör 237. En karta från Peru har köpts från dr S. Rydén. Dessutom har köpts kartan »The World» utgiven av American Geographical Society medan Greenberg's »Linguistic Families of Africa» har skänkts av Dep. of Anthropology, University of New Mexico, Albuquerque. En utmärkt karta i skala 1: 250 000 över »Colony of Fiji» har lämnats som gåva av prokurist Nils Stenborg, Göteborg.

Klichéarkivet

Ökning under 1953 med 27 klichéer ur *Etnologiska Studier* 21 till slutnummer 4013. Dessa klichéer har skänkts av professor Nils M. Holmer och fil. lic. S. Henry Wassén.

Pressklipparkivet

Någon speciell statistik föres ej över detta arkiv men ökningen med material från olika länders press, dock huvudsakligen vissa delar av Latinamerika genom intresse från legationerna i Peru och Mexico, har fortgått. Dessutom tillföres arkivet kontinuerligt värdefullare artiklar av intresse för museet i svensk press.

Skiptikonarkivet

Slutnumret för detta arkiv utgör för året 2250, vilket innebär en ökning med 23 skiptikonbilder gjorda för speciella föreläsningar i museet.

Diskoteket

Under året har skivsamlingen ökats med 19 skivor, så att slutnumret utgör 164. Nyförvärvet som består av upptagningar av diverse exotisk musik har köpts från Société des Amis du Musée de l'Homme i Paris.

Utställningar och vård av samlingar

Den första utställningen, gällande några »Idéförslag till ett nytt Etnografiskt Museum», var av vital betydelse för museets framtid. Professor Melchior Wernstedt vid Chalmers Tekniska Högskolas avdelning för arkitektur ställde hösten 1949 sig och sina elever i högsta årskursen till förförande för diskussion om hur ett nytt museum skulle gestaltas. De blivande arkitekterna fick som program att utarbeta förslag till ett nytt etnografiskt museum. Ett flertal diskussioner och undersökningar företogs tillsammans med denna arkitektgrupp, där samtliga visade sig vara synnerligen intresserade och entusiastiska. Ett samarbete som detta var i högsta grad nyttigt, då man tvingades att från grunden gå igenom ett etnografiskt museums olika funktioner och arbetsvillkor. Efter någon tid låg samtliga ovannämnda idéförslag färdiga, och det var självklart att ritningarna borde visas för allmänheten.

Museets lokaler är ju alltför trånga numera, ett faktum som i hög grad försvårar arbetet och något som ständigt upprepats i årsberättelserna. I

det gamla Ostindiska Kompaniets hus är inte mindre än tre museer inrymda vilka alla lider av platsbrist. Där saknas en mängd lokaler, som ett modernt museum bör ha, om allmänheten skall ha verklig glädje av det. Den bästa och enda möjligheten är då, att samlingarna rörande de exotiska kulturerna får flytta ut och bilda en ny enhet för sig. De kvarvarande samlingarna kommer då att få en enhetlig karaktär och att skildra väst-svensk kultur från begynnelsen till vår tid.

Utställningen rörande idéförslagen öppnades den 9 februari och visade upp ej mindre än elva planer av följande deltagande arkitekter: *Bruno Alm, Harry Almér, Stig Granhed, Per Johansson, Bertil Lagerås, Holger Lindelöw, Sören Malm, Bengt Rendell, Hasse Skoglund, Ingvar Strandell* och *Olle Weissbach*. Dessa och övriga arkitekter samt deras dåvarande lärare Professor Melchior Wernstedt bringas här ett alldeles särskilt varmt tack.

Då någon tomt ännu icke ställts till förfogande för ett nytt museum, använde de sig av tre fiktiva tomter, som hade angivits av stadsplanechefen Tage William-Olsson.

Planerna var så ordnade, att ett framtida museum skulle vara uppdelat i två huvudavdelningar, en för verkstad, magasin och tjänsterum samt en för allmänheten. Genom att analysera arbetsgången på museet kom man fram till de nödvändiga rumsenheter, vilkas yta beräknades för kommande behov. För allmänheten skulle finnas salar för dels permanenta, dels halvpermanent utställningar. I förra fallet hade jag tänkt mig översikter av jordens kulturer, men endast ett minimum av föremål skulle utställas, ty alltför stor anhopning verkar vanligen tröttande. I den halvpermanent avdelningen skulle vissa jämförande samlingar visas, t. ex. musikinstrumenten jorden runt, fiske, olika tekniker, samfärdsmedel och annat, som kunde vara av intresse och som kunde kvarstå under längre tid. Genom att redan nu börja planera för sådana utställningar kommer man snart underfund med vad museet saknar. Det gäller då för museet att söka komplettera behövliga föremål under årens lopp.

I den populära delen av museet borde också finnas en sal för tillfälliga utställningar och dessutom ett rum för t. ex. en skolklass eller en grupp, som vill teckna av föremål. Till detta rum skulle man hastigt kunna ta fram föremål ur magasinen för en speciell visning. Vad som är viktigt är att ha en stor föreläsningssal för etnografiska filmer och föredrag. En dylik sal skulle locka många besökande, och man skulle där medelst film, bilder, musik och tal kunna visa mycket som ej går att demonstrera med enbart samlingar. Att sådana föreställningar skulle kunna betala vissa omkostnader anser jag ganska naturligt. I anslutning till dessa lokaler

hade jag också tänkt mig ett kafé eller en mindre matsal att t. ex. användas efter kvälsdemonstrationer, då slutna sällskap ofta vill ha möjlighet till förtäring i samband med visningar.

Det är självklart den populära delen av ett museum, som fordrar stora utrymmen och som följaktligen blir den dyraste delen. Skulle man emellertid eliminera denna och helt inskränka sig till arbetslokaler, magasin o. d. behövs ingen större byggnad av mera monumental karaktär. Den största delen av en sådan byggnad går åt till magasinsutrymmen. Dessa måste ovillkorligt vara tidsenliga och helst luftkonditionerade. Föremålen skall här alla vara utställda så att de lätt kan ses över, men det behövs ingen pedagogisk eller estetisk ordning. De kan helt enkelt ställas upp tätt som i en bokhylla. Magasinet kan få vara öppet för envar intresserad, men av praktiska skäl är det nog bäst att reservera det för museimännen och forskarna. Vad övriga lokaler beträffar som verkstad, konserveringsrum, bibliotek och tjänsterum är de desamma som på alla institutioner av detta slag.

Denna utställning avlöstes av en andra »Indiska Nyförvärv», som öppnades den 19 maj och fick kvarstå under sommaren. Vid utställningens öppnande hade en ovanligt talrik skara samlats, och efter demonstrationen följde ett föredrag av intendenten med färgbilder och färgfilm, så att de besökande kunde få en föreställning om den miljö, i vilken de utställda föremålen användes. Det visade sig då, att föreläsningssalen var alldeles för trång, och detta underströk än en gång den ständiga bristen på föreläsningsslokaler i den nuvarande gamla museibygnaden.

Utställningen visade en del av de föremål intendenten haft med sig från Indien. Största platsen ägnades åt de färgrika textilierna, som representerade de vanligaste indiska teknikerna. Ett antal förstoringar av fotografier av *gadaba*, *saora* och andra folk, vars redskap fanns på utställningen, fullständiga bilden.

I augusti påbörjades arbetena för den sista av årets utställningar »Negerkonst», som tidigare visats på Nationalmuseum och vilken nu överflyttades till Göteborg. Denna samling visade enbart ett urval av afrikansk skulptur i Sverige, dels från de båda etnografiska museerna och Malmö Museum, dels från privatsamlingar. Det var förste intendenten vid Nationalmuseum, fil. dr Bo Wennberg, som hade gjort det omfattande och besvärliga urvalet. Utställningen hos oss tog upp tre stora salar, där samlingarna från Söderhavet, Indonesien och Bortre Indien brukar vara utställda. Detta är museets bästa utställningsslokaler, och då vi saknar andra utrymmen för tillfälliga utställningar måste Burma-salen delvis tömmas. För de båda andra salarna använde

Fig. 10. Mansfigur skuren i trä. Baoulé-stammen, Elfenbenskusten. H. 26,5 cm. 1953.11.1. — *Wooden sculpture from the Baoulé, Ivory Coast.*

vi i förväg gjorda skärmar, som täckte montrarna och på vilka negerkonstföremålen kunde sättas. Dessa skärmar hade vi redan börjat använda för de tidigare utställningarna under året, men nu var det nödvändigt att tillverka nya för Söderhavs-rummet. Anordningen med skärmar gör att vi trots bristen på lokaler för tillfälliga utställningar dock kan »skjuta in» en tillfällig utställning i de annars för permanenta utställningar monterade salarna. För denna speciella utställning måste även ett stort antal plintar tillverkas. Tyvärr är det av plats-skäl mycket svårt att magasinera all denna utställningsmateriel, varför ett modernt museum bör ha särskilda förrådsrum härför.

Utställningen sattes upp av fil. kand. Karl-Erik Larsson med konstnären Paul Källström som smakråd. I samband med utställningen skedde affischering på vissa av stadens gator och affischen utsändes över större delen av södra Sverige. En annonskampanj pågick under hela tiden liksom övrig tidningsreklam. Likaså inbjöds en rad organisationer att se utställningen samt ordnades särskilda kvälldemonstrationer med föredrag utom av intendenten av förste amanu-

ensen Wassén och fil. kand. K.-E. Larsson. Det är dock som bekant icke lätt att få allmänheten att gå till ett museum av så ålderdomlig karaktär och med en anhopning av heterogena samlingar, i synnerhet då det är fråga om Norra Hamngatan om kvällarna, men trots dessa svårigheter fick vi så pass många besökare, att utställningen ekonomiskt gick ihop, varför vi slapp att anlita de firmor, som tecknat ett garantibelopp. En förteckning över garanterna bifogades den katalog som under utställningen såldes. Det var Nationalmuseets katalog endast försedd med kompletteringslista.

C:a 5500 besökare noterades från öppnandet av utställningen den 25 september till dess stängning den 29 november. Detta är kanske icke så mycket men dock någon aning över den siffra Nationalmuseum kom upp till, om man utgår från den kvot man får vid en jämförelse mellan de båda städernas och deras förorters storlek och betydelse.

För att liva upp utställningen använde vi oss av det embryo till diskotek som finns på museet. En överföring till tråd från grammofonskivor med typisk negermusik gjordes för en timmas spelning.

Utställningen »Negerkonst» är väl en av de största av tillfälligt slag, som gjorts på Etnografiska Museet. Den var kanske delvis ett experiment, av vilket emellertid många lärdomar kunnat hämtas för framtiden.

I vårt skyltfönster åt N. Hamngatan har som vanligt olika ting varit utställda. Tyvärr ligger fönstret rätt i söder, varför det är alldeles omöjligt att använda det för vissa föremål med ömtåliga färger — åtminstone under den ljusare årstiden.

Skyltningen »Fiske i många vatten», omnämnd redan i föregående års tryck, stod kvar till maj, då den byttes mot några »Indiska Nyförvärv» för att locka besökande till den då pågående utställningen. I samband med negerkonstutställningen gjordes senare reklam i två fönster. Då utställningen stängts följde från 1 december en skyltning »Ljus och värme». Motivet var eskimåernas anpassning till polartrakterna, speciellt under den långa, mörka vintern.

Som redan nämnts utfördes en rad demonstrationer i samband med utställningarna. De ordinarie onsdagsvisningarna gick helt i negerkonstens tecken. Samtliga var lagda som visning för den pågående utställningen.

Då personalen till stor del varit helt upptagen av iordningställandet av utställningarna har de ständigt löpande arbetena endast kunnat fortsätta och en del av den nödvändigaste konserveringen endast kunnat verkställas i pauserna. Bl. a. tar det åtskillig tid att återställa salarna efter negerkonstutställningen, då en viss nymontering av samlingarna samt målning av montrar o. d. måste ske.

Övrig verksamhet och personalia

De speciella föreläsningarna över utställningen »Negerkonst» hölls den 21/10 och 18/11 av intendenten samt den 11/11 och 25/11 av förste amanuens Wassén. I övrigt har under året ett stort antal demonstrationer för skolklasser och grupper hållits av de olika tjänstemännen.

Förutom museets ordinarie personal har hrr Hjalmar Lager, Otto Puusta och Olof Brändström tjänstgjort vid museet i statlig arkivarbetartjänst. Herr

Lager, som under en längre tid varit sjuklig, avled plötsligt av en hjärtattack den 10 september. Hans bortgång innebar en svår förlust för Etnografiska Museet. Med sin stora flit och noggrannhet hade han gjort museet stora tjänster. Utom att vara en samvetsgrann medhjälpare var Hjalmar Lager en synnerligen sympatisk människa, som vi alla skattade mycket högt.

Fil. kand. Karl-Erik Larsson har tjänstgjort under olika perioder: 1/1—20/1, 13/3—15/4 och 16/7—15/10. På försommaren tjänstgjorde under en månad fil. lic. Bengt Anell från Uppsala vid museet, under vilken tid han hade till särskild uppgift att genomgå museets samlingar av fiskeredskap från hela världen och lägga upp en plan för deras framtida komplettering. Vår tidigare skyltning »Fiske i många vatten» var endast ett försök att finna linjer för en större utställning av det slaget.

Under bl. a. intendentens sjukdom 20/7—17/9 upprätthöll förste amanuensen Henry Wassén jämte egen tjänst intendenttjänsten.

Som vanligt har under året ett flertal forskare besökt museet för ofta ganska långvariga studier av olika samlingar. Sålunda har under året utländska etnografer bl. a. i våra samlingar samlat material för avhandlingar om sydamerikanska spel och lekar (Dr. Hye-Kerkdal, Wien) och sydamerikanska indianprydnader (Fröken Menzel, Hamburg). Av de besökande har antecknats bl. a. följande:

Dr. ETHEL G. och Dr. BURT W. AGINSKY, New York; Mr. M. Y. BENGAVRIEL, Jerusalem; Fru ASTRID BUGGE, Oslo; Prof. GUSTAV G. CARLSON, Cincinnati, Ohio; Dr. och Mrs. PETER DRY, Oxford; Prof. JAMES B. GRIFFIN, Ann Arbor, Mich.; Dr. MARGRETHE HALD, Köpenhamn; Dr. KÄTHE HYE-KERKDAL, Wien; M. PIERRE IVANOFF, Paris; Pastor ERIK JOHANSSON, Mnene, Belingwe, S. Rhodesia; Prof. RAFAEL KARSTEN, Helsingfors; Fröken BRIGITTE MENZEL, Hamburg; Prof. GEORG MORGENSTIERNE, Oslo; Dr. GRETE MOSTNY G., Santiago de Chile; Dr. ASBJÖRN NESHEIM, Oslo; Mr. J. B. ODUKOYA, Ijebuode, Nigeria; Sr. GERALDO PITAGUARY, Rio de Janeiro; Prof. ROBERT REDFIELD, Chicago, Ill.; Prof. CARL SKOTTSBERG, Göteborg och Stockholm; Konsul HILDING SVAHN, San Salvador; Sr. JOSÉ M. TAMAYO, Bogotá; Ekonomichef ÅKE WALLINDER, México, D. F., och Museumsinspektör JENS YDE, Köpenhamn.

Följande fackarbeten eller artiklar rörande museet och dess material har under 1953 publicerats av dess tjänstemän och nära medarbetare eller tryckts i seriepublikationen *Etnologiska Studier*:

ANDERSSON, EFRAIM: *Contribution à l'ethnographie des kuta, I. Studia Ethnographica Upsaliensia*, VI, 364 pp., Uppsala 1953.

- HOLMER, NILS M.: *Contribución a la lingüística de la Sierra Nevada de Santa Marta*. Revista Colombiana de Antropología, 2:a época, vol. I, 1, pp. 311—335, Bogotá 1953.
- » » » *Some Semantic Problems in Cuna and Kaggaba*. International Anthropological and Linguistic Review, vol. I: 2—3, pp. 195—200, Miami, Fla. 1953.
- HOLMER, NILS M. och WASSÉN, S. HENRY: *The Complete Mu-Igala in Picture Writing. A Native Record of a Cuna Indian Medicine Song*. Etnologiska Studier 21, 158 pp., Göteborg 1953.
- IZIKOWITZ, K. G.: *Etnografiska Museet, några idéförslag till nybyggnad*. Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning 10.3.1953, Göteborg.
- NORDENSKIÖLD, ERLAND: *Investigaciones arqueológicas*. Traducción de CARLOS PONCE SANGINÉS y STIG RYDÉN. La Paz 1953, 172 pp., Biblioteca Paceñal Alcaldía Municipal.
- » » pp. 29—52 av ovanstående arbete har även publicerats under titeln *Investigaciones arqueológicas. Descripción de las tumbas, Valle de Pelechuco*. Khana, Revista Municipal de Arte y Letras, vol. I: 1—2, La Paz 1953, pp. 60—68.
- RYDÉN, STIG: *Inkariket, en svunnen indiankultur*. Texthäfte till bildband 33192 sammanställt för Gumperts Bokhandel, Skolmaterialavd., 8 pp., Göteborg 1953.
- » » *Svenska människoöden i främmande land. Gustaf Forselius, en pionjär i Sydamerika*. Hörde Ni, Nr 9, pp. 714—719, Stockholm 1953.
- » » *Till sirionoindianerna i Casarabe*. Diabetes, årg. 3: 3, Stockholm 1953.
- WASSÉN, S. HENRY: Se ovan under HOLMER.

KARL GUSTAV IZIKOWITZ

